

Szerkesztőség:

Arad, Acsev-palota,

Kiadóhivatal:

Bulv. Regele Ferdinand 22.
(József főherceg-ut.)

(Aradi Nyomda Vállalat.)

Sürgőnycim: Közlöny, Arad.

Telefonszám:

Szerkesztőség és kiadóhivatal
151.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

* Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF. *

ELOFIZETES

HELYBEN ÉS VIDÉKEN:

Egész évre ... 300 Lei.

Fél évre ... 150 Lei.

Negyed évre ... 75 Lei.

Havonta ... 25 Lei.

Hirdetések díjazás szerint
vételnek fel.

Megjelenik naponta reggel.

Mai számunk főbb közleményei:

A törökök és angolok felütései.
Rablómerénylet egy aradi arisztokrata ellen.
Itélkeznek az aradi törzsek.
Koronázás előtt.
A trónörökös színháza épít.
Éjszakai rablótámadás a határon.
Küzdelem a botróvól.
Waldbauer megoperálják.
Betrány egy bécsi színházban.
Lakók a peigármeesternél.

Csalogányok és pacsirták

Ez egy költemény címe. Szerzője Petőfi Sándor, akinek halhatatlanságát dicsőít most az egész világ, akinek költeményeit Goga Octavian volt miniszter fordította román nyelvre s akinek genyusza előtt meghajlik a hivatalos és nem hivatalos Románia is, az a Románia, amely kultuszminiszterét küldi az országos ünnepra. A dithirambikus verset Petőfi 1846-ban írta Komor haragjának vilámaiával sujt le azokra, akik a multat dicsőítik, azt a multat, amely sötét és vigasztalan. Prófétai ihlettel harsogja, hogy olyan költőkre van szükség 1846-ban, akik a jövődó hajnalhasadását éneklék meg, mert az emberiség forrongásából meg kell születnie a szépséges, napsugaras jövődónak. Az egész verset áthatja Petőfi szabadságszere-

tete rajongó emberszeretete és határtalan bizalma a boldogabb jövődóban. Nem nemzetekről, nem országokról, nem népfajokról beszél, hanem az emberiségről, az egész világról, amely forrong és erjed, amely kikívánczik a jelenből a fényesebb, a boldogabb, az üdvöt hozó jövődóba. Irta pedig ezt a költeményt 1846-ban, amikor az emberek ideológiájából hiányzott az irredentizmus fogalma.

És most mégis akad hatóság, amely irredentizmust látott Petőfi költeményében, amely csalogányoknak, az alkonyat éneklő madarainak nevezi a ma (1846) pótlát és pacsirtáknak, a hajnal dalosainak hívja a jövődó költőit. Ez a hatóság a satmári sziguranca, amely megállapította, hogy az egész az irredentizmus dicsőítő magasztolása!

Megállapítván ezt, nem engedte meg, hogy a satmári Petőfi-ünnepen elszavalják a *Csalogányok és pacsirták* című Petőfi-költeményt.

Nagyon kevés a megjegyzeztető ehhez az esethez. Minderesetre furcsának találjuk, hogy akad Romániában, abban a Romániában, amely Petőfi Sándor ünneplésében szívesen vesz részt a

világ kulturnemzeteivel, olyan hatóság, amely meg meri cenzurálni Petőfit, az immár klasszikussá lett költőt, az egész emberiség közkinccsévé vált szabadságdalnokot. Vajjon mit szól ehhez Goga Octavian, a Petőfi-kultusz szárnyas szavú rajongója? Vajjon mit szólnak az esethez Románia kulturem-

berei? Mi magyarok szomorúsággal a szívünkben vesszük tudomásul ezt az ünneprontást, de hangos szóval tiltakozunk az irredentizmus gyakran felbukkanó vádjai ellen. Legszentebb ünnepünket ne rontsák vidéki potentátok és ne dobjanak üszköt szívünk harmónikus békéjébe!

Bratianu — Románia érdekeiről

Nem jöhetnek menekültek. Titkos szerződés Románia ellen

BUCURESTI. A tegnapi minisztertanácson Bratianu miniszter elnök expozét tartott a külpolitikai helyzettel kapcsolatban. Kijelentette, hogy a kormány állandóan szem előtt tartja Románia rendkívül nagy érdekeit, amelyek a tengerszorosokhoz fűződnek. Ezen érdekeit Románia minden körülmények között meg is fogja védeni az összes érdekelt államok közbejöttével. A miniszterelnök annak a reményének adott kifejezést, hogy minden bizonynyal sikerül fog teljes megegyezésre jutni. (Rador.)

kérte Bratianu miniszterelnököt, engedje meg a menekülteknek a Romániába való beutazás és elhelyezkedés lehetőségét. A miniszterelnök válaszában kijelentette, hogy a legnagyobb megértéssel viseltetik az örmény menekültek szerencsétlensége iránt, de a politikai motívumok ma olyanok, hogy nem engedheti meg úgy az örményeknek, mint bármiféle nemzetiségi menekülteknek a román területre való beutazást. (Rador.)

BUCURESTI. Tegnap délelőtt örmény küldöttség jelent meg a miniszterelnök előtt és ismertette a kisázsiai örmények kétségbeesett helyzetét. A küldöttség vezetője

Volt aradi színészek: hétköznapi szerepekben.

(Mivel foglalkoznak az aradi színészek egykori művészei? — Gauthier Margit főzökánala és a komikus zstrüzet. — Prózai ének a régi dicsőségről.)

Valami páras, októberi bánat suhan keresztül a szívünkön, a mikor a régi aradi színészekről kell írni, akik lángoló rivaldafényben, lángoló szívüket a tenyerükre téve, hajbökölve köszönték meg egy letűnt és elkallódó színházi publikum boldog ovációit. Hol vannak a régi aradi páholybérlek, melyik színházban látszóvénzik ma az aradi színház egykori mecenásai Thália örök papnői és mit várnak, kire várnak a régi aradi színészek? Énekel-e még vajjon Barics Gyula szerelmes áriákat, látjuk-e még Csige Bös-két az Iréne császárnő görcsösen omló, finom selymeiben és kinek táncol Győző Alfréd boszorkányos ütemekre kopogó cipője?... Mit csinálnak Arad régi és ünnepeit színészei, kik maradtak közöttük szerződés nélkül és ha vannak ilyenek: miből élnek ma? Akkor, amikor a kultuszkor-

ziány néhány erdélyi színigazgató koncepcióját bevonta, a Színészegyesület megígérte, hogy a szerződés nélkül maradt erdélyi színészeket a megmaradt társulatok között osztja föl. Am a most működő erdélyi magyar színházak anyagát teherbirása igen korlátozott. Nem tudja beolvasztani magába azokat a művészeket, akik most kenyértelenek, vagy már kenyér után néznek. Ez és sok más: a magyar színészet magyarországi küzdelmei, más utóállamok magyar városainak új nemzetiségi orientálódása, a gazdasági letörtség tragikus megnyilvánulásai: Arad régi színészeit az ugynevezett civilfoglalkozás felé hajtják. Naivák és drámai hősnők, operettosillagok és hősteauorok, Rip van Winklék és Cyrano de Bergeracok, Romeók, Hamletok, Oféliák és Stix Jankók tarka és artisztikus öltözöttü karavánja az Élet bozótos és tuskés valóság-országútján bandukol. Nagy és mély zuhanás ez, olyan messze van a kulisszáktól, mint a zsinórpadlás. Még annál is meszebb. És már nem operett, nem színjáték, több és boldogtalannabb hűt az élettől. Kemény,

csafa a műtsikaszőhöz szokott, sminkre berendezett dráva Murgervilágnak...

Itt van, hogy mindjárt színigazgatóval kezdjük: Ungvári Miklós. Egy félmilliót ölt bele a színházi vállalkozásába. Ezelőtt három esztendeje még jómódunak ismerték. Régi aradi színész-ember. Ma: az élet napi gondjaitól tört, kétségbeesett és küzdő intellektuel, akivel legutóbb a lovrini határállomáson találkoztam.

— Hát te mit csinálsz itt, — kérdeztem Ungvári Miklóst, aki direktori borotvált állán már serkedező hajszót pödörgetett.

— Paradicsomot szállítok, — mondotta egyszerűen.

Ebben magában egy egész komoly dráma rejtőzködik. A színigazgató, aki paradicsomos kosarakat osztályoz a vagonokban! És itt van Huszár Károly, a kitudó és elegáns bonvivánt, aki egészen kifizetésű bankhivatalnok. Vagy Barics Gyula, aki valamikor Erdély legnépszerűbb, legünnepeltebb bonvivánja volt és ma a bátyjának, aki Amerikában él, európai üzleteit közvetíti. Győző Alfréd Arad közönsége előtt táncolta le fiatafságának, életerejé-

nek és jókedvének legszebb idejét. Ma: zsirfögnök. Szalay Zsigmond ügyelő szerződés nélkül van, Polgár Sándor textilgyári hivatalnok, Gajdzsinszky Pál és a felesége ugyancsak szerződés nélkül állnak, de lehet, hogy Gajdzsinszky visszatért régi mesteriségéhez, a cipészethez. Az öreg Mártonffy kórista nyomorog Gyarmathy Gézáné, az ügyes ita tal komika, férjével együtt szintén szerződésre vár. Gyarmathy egyébként még mindig hajkutyákat tenyészt és abból tartja el a családját. Talán jobban járt Polgári Pál, aki Pécskán vendéglős lett. Németh János, a jóhírű tenorista, a felesége divatszalonját vezet.

A kutyatenyésztő, paradicsomot szállító és cipőfelsőrész-készítő színészek nem valami rossz életet élhetnek. S ami biztosan a szívük fenekén él, kirtáhatatlannal az gyakran föllángolhat, mint egy drága fűrosz, vagy messzi áhított ménes: a szinpad, a taps és a dicsőség meleg vágya, ami örök. Mert milyen tapsot, vagy milyen dicsőséget érhet meg, mondják, egy a maga szakmájában elsőrangúnak plismeri kutya-

A törökök és angolok feltételei

Őrzik az új görög királyt. — Harrington négyesemközt tárgyalta a török megbízottal.)

PÁRIS. A mai reggeli lapok körvonalazzák Anglia és Franciaország hivatalos álláspontját a keleti kérdésben. Harrington angol tábornok kormányának utasítására Mudániában a következő követeléseket képviseli: A törökök vonuljanak ki a semleges zóna területéről olyan távolságra, amely minden nyugtalanságnak elejét veszi. Az angol csapatok továbbra is megszállva tartják a Dardanellák keleti partját. A görög csapatok nem tartoznak kiteríteni Kelettráciát, míg az angolai kormány a szövetségesek jegyzékére nem válaszol. A konferencián Trácia igazgatásáról nem lehet szó, mint hogy ennek rendezésére a béketárgyalások hivatottak. Ezzel szemben a török delegátus a következő programmal megy Mudániába: Demarkációs vonal jelölendő ki, amelyet a török csapatok nem léphetnek át. Az angolok vanuljanak el a Dardanellák északi partjáról. A görögök háladéktalanul tartoznak kiteríteni Kelettráciát, mire nyomban török helyi közigazgatás lép életbe a török csendőrség közreműködésével. Lapvélemények szerint a két álláspont között kompromisszum fog létrejönni.

PÁRIS. A Chicago Tribune

tenyésztő? Nem tud róla senki, nem érdekkel senkit, legfeljebb egy másik kutyatenyésztőt. De a színészért rendesen egy egész város lelkesül, rajong és szédül el, a nők utánanéznak a korzón és intimításokat mesélnek róla. Ki mesél el ma intimításokat egy paradicsomszállítóról? . . .

S a férfiakon kívül itt él Aradon egy egész sereg színész, a kit az öltözők harmóniájából kihajszolt a sors. Hogy csak néhányat említsünk: itt van Csige Böske, a kitűnő drámai hősnő, aki széles és tragikus gesztusait most a főzőkanállal lefűti, mert kosztosokat tart. Csige Böske kitűnő szakácsné, akik a főztjéből esznek, elragadtatással nyilatkoznak róla. Nem minden érdekesség nélkül lenne, megkérdezni Gauthier Margitot, hogy melyik a legjobban bevált kaporszósz-recept. Heppesné-Harmath Józsa, aki nagyon kedvelt naivája volt az aradi publikumnak, most kereskedést nyit. Fehérvároda tulajdonosnője ma L. Kiss Mariska, az egykori társalgási színész. Varrni tanul és a kalapkészítés titkaival ismerkedik meg mostanában K. Korbuly Zsuzsa, aki csak nemrég vált meg az aradi színházról. Thomai Mária szintén kézimunkázik. Zilahy Irén a színház tavalyi tehetséges naivája, ma szerződés nélkül van. Dul-

washingtoni tévtrata Hughesnek a Görögországhoz és az érdekelte hatalmához intézett jegyzékét közli, amely szerint azok az államoknak, amelyekhez a jegyzék szól, minden körülmények között tiszteletben kell tartaniok az amerikai állampolgárok jogait és vagyonát. Meg kell oltalmazniok a keresztény, kisebbséget Törökországban és meg kell oltalmazniok az érdekelteknek a mohamedán kisebbséget Tráciában. Bizonyos területeket biztosítaniok kell a kisebbségek számára.

PÁRIS. Angol hírek szerint Londonban úgy vélekednek, hogy Harrington négyesemközt is tanácskozott a török delegátussal a semleges csanaki zóna kiürítéséről. Valószínűnek tartják, hogy péntek előtt nem érkezik részletes beszámoló a mudániai értekezletről.

LONDON. A Morningpost írja Athénből, hogy a Belgrádba érkező hírek szerint az új görög király valóságos fogoly és a forradalmi bizottság olyan szigoruan őrizteti, hogy senkivel sem érintkezhetik.

LONDON. Venizelosz a Timesben nyilatkozik, hogy Tráciát nem akarja megtartani a görögök

Margit gépirókisasszony lett egy aradi szerkesztőségben . . .

Lehet, hogy nem teljes a névsor, de mindenesetre pompásan bizonyító erejű. Ez az egész sorsdobált, furcsa és tehetséges társaság, amelyik a kulisszák ugynevezett festett világából a hétköznapok szürke és kopott díszlet közé került, szomorú demonstrálása a megváltozott és sarkaiból kiforgatott időknek. Arra gondolok: mi lenne, ha egyetlen estére csak: a Barics, meg a Huszár ott hagynák az üzletet, a Gajdszinsky a cipőket s a többiek is a zsírt, a paradicsomot, a kutyákat, a fehérneműket és a tengődést és egy egészen külön társulati gyűlésen, — a szerződésnélküli színészek nagygyűlésén elhatároznák, hogy egyik este színházat játszanak nekünk? . . . Milyen forró, a régi nagy színházi estére emlékeztető *théâtre-paré-t* lehetne rendezni velük és azokkal, akik tapsoltak nekik a nézőtérre!

És bizonyosan szívesen tennek. Mert ha talán mondják is, hogy a színészet círa nyomorúság: biztos, hogy nekik még ma is az egyetlen és az igazi, amiért szenvedni, nélkülözni és ha kell ideiglenesen paradicsomot szállítani is érdemes!

Fekete Tivadar.

számra, ha azt a törököknek ígérték a szövetségesek. Azonban ennek dacára kikel a szövetségesek minden olyan értelmű határozata ellen, amellyel az európai török birodalmat újra fel akarják támasztani. Szerinte csak egyetlen mód van az ellentétek elsimítására és a keresztény lakosság megoltalmazására: ha Kelettráciát a naóv hatalmak szállják meg és mindaddig megszállva tartják, amíg Törökország nem teljesítette a megkötendő béke feltételeit.

Sikkasztással vádolt

volt jószágigazgatási tisztviselő

(Tárgyalás az aradi törvényszéken.)

Tegnap délelőtt érdekes tárgyalást folytatott le Kovács József táblabíró aradi büntetőtanácsa. Vádlottként Pázsina György volt aradi állami jószágigazgatási tisztviselő állott a tanács előtt. Ugy szólt a vád, hogy Pázsina elsikkasztotta a Kerpel Izsó aradi könyvkereskedő által rábizott butorokat és nem számolt el egy értékes bélyegalbum eladásáról sem, amelyet ugyancsak Kerpel bizott Pázsina közvetítői talentumára. Körülbelül 5500 lei elsikkasztott értékről volt szó, amelyen Pázsina a Str. Marasesti (Kossuth-utcai) ugynevezett negyvennyolcas korcsmát vásárolta meg. A butorok árán vásárolt korcsmát Pázsina később nagy haszonnal eladta. A vádlott a mai tárgyaláson érdekesen és ravaszul védekezett. Egyszer bevallotta a sikkasztást, másodsor pedig hivatkozott ártatlanságára. Kijelentette, hogy az egész differencia csak 1700 lei, amit játszva kifizet ugyszólván mellényzsebéből. Hivatkozott egy tanura is, aki most Budapesten tartózkodik és aki bizonyítékokat tud nyújtani arra, hogy a kérdéses összeget ő már megtérítette. A bíróság rövid tanácskozás után elhatározta, hogy Pázsina ügyében ennek a tanúnak a kihallgatását fogja kérni a budapesti királyi törvényszéktől. A tárgyalást elnapolták.

A Nádor-csatorna.

(Bizottság vizsgálja meg a panaszokat.)

Az Aradmegye közepén keresztül húzódó Nádor csatorna mentén elhúzódó földterületek tulajdonosai évek óta több ízben fordultak panasszal különféle hatóságokhoz, hogy a csatorna nagyobb pusztításokat okoz a szántóföldeken és kérték, hogy bizottság szálljon ki, amely vizsgálja felül a csatorna mai állapotát és tegyen javaslatot annak szabályozására. A Nádor-csatornát ugyanis már több mint tíz esztendeje nem vizsgálták felül és bár állandó mérnöki kirendeltség van, de a mérnökök csak a csatorna karbantartási munkálatait intézik, nagyobb szabású renoválásokat nem végezhetnek, mivel ilyenekre a költségvetésük nem terjed ki. A panaszok folytán most egy bizottság szállott ki Károssy Jenő, aradi vízügyi hivatali tanácsos és Petrutiu Áron vármegyei főjegyző vezetésével. Ellenőrzik az összes panaszok jogosságát, megvizsgálják, hogy hol és milyen károkat okozott a csatorna és azután javaslatot tesznek a szükséges javítás-

munkálatokra. A felülvizsgálatot, amely 8—10 napig tart, Buttyinban kezdték meg és onnan haladnak végig Nadab felé.

Hét aradmegyei apagyilkosság három év alatt.

(Törvényszéki kimutatás a gyilkosságokról. — Egyetlen súlyos ítélet sincs.)

Aradmegyében a legutóbbi időben kétségtelenül elszaporodtak a gyilkosságok. Feltűnő, hogy ha ezekről a gyilkosságokról statisztika készülne, az apagyilkosság domináló számarányban vezetne. A múlt heti kurtakéri apagyilkosság ügyében beállt fordulattal kapcsolatosan Sommer Nándor, az aradi törvényszék vizsgálóbírája az alábbi érdekes megfigyeléseket közölte az Aradi Közlöny munkatársával:

— Fővárosi vizsgálóbírói prakszisban is szenzációsnak mondhatnánk azt, hogy három esztendő alatt hét apa-gyilkosság ügyében folytattunk le vizsgálatot. A háboru előtti vizsgálóbírói működés számtalanszor találkozott gyilkosságokkal, amelyeknek ki-robbantó okai azonban a legtrágább esetben nyilvánultak meg az apa és a fiu közötti viszonyban. Közismert jogász megfigyelés az, hogy a háboru, a frontokon ömlő vérzuhatag átalakította az emberek egymásközti morálját. Az aradmegyei apagyilkosságok elkövetői kivétel nélkül háborúviselt, katonáskodó emberek voltak. A békebeli katonai verekedések és bosszualló, vendetta-szerű szurkálások mámoráma elvadultan csapdos át a család szentélyének területére. Fiúk apákat ölnek: a legkétségbeejtőbb és legbizarrabb kriminológiai jelenség ez, amelynek motívumait kutatni hálás és érdekes jogász feladat. Legtöbb esetben vagyoni kérdés az, ami gyilkos fegyvert ad a fiu kezébe. — Ilyen motívumu gyilkosság öt volt az utolsó három esztendőben ezen a területen. Egy másik apagyilkosság esedendő oka a rossz szülői bánásmód volt. Érdekes eset a dudi apagyilkosság ügye, amely az ország határain túl is azzal keltett feltűnést, hogy a fiu azért ölte meg az apját, mert szerelmes volt a menyébe. Ez egyébként az egyetlen eset az említettek között amelynek szerelmi háttere van. A kurtakéri gyilkosságot lehet nem kifejezetten apagyilkosságnak minősíteni, miután kiderült, hogy a fiut a saját édesanyja bujtotta föl.

Megkérdeztük még a vizsgálóbíró, hogy milyenek voltak az apagyilkosságokban elhangzott ítéletek. Ezt a választ kaptuk:

— Ezek az ítéletek általában enyhéknek mondhatók. Ez természetes is. A nyomozás és a kihallgatások során rendszerint annyi enyhítő körülmény merül fel, hogy nem is lehet súlyosabb ítéletekről szó. Két-három év az átlagos büntetés ezekben az esetekben. A leggyakoribb enyhítő körülmény az erős felindulás, az öntudatlanság kábitó alkoholos állapot, vagy a jogos fölháborodás. Vannak enyhítő körülmények még ezeken kívül is, egészen speciálisak, ha ugyan az apagyilkosságot egyáltalán mentheti valami . . .

szor egymásután a rabló után lőtt. Ugy látszott, hogy a rablót egyik golyó sem találta, mert tovább futott a főútra felé. Körülbelül 200 lépést tehetett az utolsó lövés után, amikor hirtelen elvágódott a földön. Ekkor már sokan gyülekeztek össze az Asztalos Sándor utcán és üldözőbe vették a rablót. Amikor a földön elterült emberhez értek, látták, hogy az vérben fetreng. A harmadik lövés térdében találta a menekülő embert. A súlyosan sérült rablót a közvédelmi hatóságba szállították, egyben megindították ellene az eljárást.

Eladott családi kripta.

(Szomorú kép a középosztály nyomoráról.)

Sok mindenfelét hallottunk már, tapasztaltunk minden külső benyomásra reagáló epidermiszünk révén a mai állandó drágaságra hajlamos időben, de azokat a tragikus szomorú és azokat a fogartt ecsetre méltó eseteket, amelyekről most budapesti tudósítónk utján értesülünk, nem gondoltuk volna. Igazán a legbusabb fekete tinta kellett mártani a tollunkat, mikor erről beszámolunk. Megdöbbentő! A budapesti nyomorban levő és napi gondjaiban elsüllyedő lakiként évező lateiner emberek áruba bocsátják már az elhunyt hozzátartozók emlékének szentelt és a kegyeletes megemlékezést szolgáló családi sírboltokat.

A napokban sürül panaszokkal telispékelt kérvény érkezett a budapesti közigazgatás illetékes ügyosztályához, amelyben egy pénzügyi főtanácsos kéri a hatósági engedély megadását **családi sírboltjának az eladására.** Elmondja, hogy a gonddal küzködik. Él és ezért táplálkoznia kell. Minthogy a családi sírboltra nincs szüksége, mert hisz mindegy az, ha az ember mulandó porhüvelyé az anyafölddel megint összebarátkozik, hogy vanre építve holtteteme felett márványlakás vagy nem, arra kéri a hatóságot, hogy a családi kriptát sürgősen eladhassa és annak vétel árából egy pár hónapra ismét fenn tarthatja magát. Ugyancsak kérelmezte családi sírboltjának az eladását egy volt mérnök özvegye. Kérvényében előadja, hogy tizenkét személyes teljesen felszerelt családi kriptája van a Kerepesi temetőben. A kriptában csak két halott fekszik. A családból pedig csak egyedül van életben. A kriptában fekvő két halottat eltemettetné máshová és a művészi kivitelű, fekete márvány halottlakást eladná megfelelő árért, hogy koldusi és özvegyi nyomoruságában segítsen magán. Ezenkívül még több más kérvényről ad tudósítást budapesti informátorunk, amelyek a lateiner osztály megdöbbentő pusztulásáról szólnak.

Az arany középut.

BUDAPEST. Gróf Bethlen István miniszterelnök az egységes párt tegnap esti értekezletén eszmécserét folytatott az aktuális kérdésekről. Mindenekelőtt azt hangoztatta; hogy a keresztény koncentrációra vonatkozó aláírásgyűjtéseket be kell szüntetni. Ennek a kijelentésének kapcsán terelődött a koncentráció kérdésére a figyelem. A koncentráció az új alakulásra, — mondotta a miniszterelnök, — nem is helyes megjelölés. Valószínűnek tartja, hogy az ősszel a radikális elemek valamelyes együttműködésére lehet számítani. Ezzel a valószínűnek látszó együttműködéssel szemben nem árt az elővigyázat és az összetartás, amit azonban nem a pártkeretek meghontásával lehet elérni. Az arany középuton kell járnia az egységspártnak.

Az új törvényes. Jobbról is balról is támadnak, de én nem törődöm vele, hanem megyek egyenesen a magam útján.

A gazdasági kérdésekre terelődtött ezután a beszéd és e közben Bethlen kijelentette, hogy **decemberre a magyar korona némi javulása várható.** Ezt a felfogást az az okolta meg, hogy a takarmányhiány miatt az állatkivitel emel-

Irodalom, művészet

Az apám felesége.

(Vigjáték 3 felvonásban. Írta: Louis Vexneuil.)

Szerdán este ismét bemutató szerepelt a városi színház programjában. Francia vigjáték, „Az apám felesége” szerepelt műsoron, aránylag kevés, sőt nagyon kevés francia eszprével s aligha családunk, ha azt állítjuk, hogy a publikum a színházi kommunikék beharangozása után többet várt ettől a darabtól. A darab tárgya nem mindennapi: a fiú elhódítja apjától asszonyát nem tett feleségét és nőül veszi a mostoha anyját. A téma tehát bőven szolgáltat alkalmat érdekesítő bonyodalomokra és mulatságos vigjátéki szituációkra, ámde Verneuilnek nem sikerült eléggé ezeket megteremteni és a témát kiaknázni.

Maga az előadás minden dicséretre méltó. Szendrév Mihály, akét szívesen látunk minél többször a színpadon, a tőle megszokott művészi rajzolta meg az apát, aki barátja, sőt inkább fia a saját fiának. Tipikus szoknyahős, aki még a felesége előtt sem csinál titkot gáláns kalandjaiból. Kálmán Sári a feleség szerepében ügyeskedett és kihozott a szerepből minden nüanszot. Husz éves fiatal asszony, aki nem elégszik meg az anyakönyvvezető előtti kötéssel, hanem elvárja, hogy külön hódítsák még meg s miután ez sem az urának, sem az udvarlójának (Sipos Zsigmond) nem sikerül, behódol a mostoha fiának. Sipos Zsigmond karikatúrát rajzolt az udvarló szerepből és méltán lehet csodálkozni rajta, hogy legalább egy rövid időre is el tudta Jaqueline asszonyleány fejét csavarni. Jávor Alfréd a mostoha fiú szerepében újból bizonyosságot tett jó színművész mivoltáról és nem mindennapi intelligenciájáról. Nyeresége az aradi prózái együttesnek Gergely Gizi is, aki Fanny kis szerepét kreálta decensül. A hotel-fóurat

Gróf Bethlen a koncentrációról és a korona javulásáról.

kedni fog, ez pedig a belföldi fogyasztásra nézve nem lesz káros befolyásu. A műgyetemen megindított mozgalomról is megemlékezett a miniszterelnök és kijelentette, hogy amint tudomására jutottak a történetek, azonnal intézkedett, nehogy tulkapások történjenek. Mindenesetre helytelennek tartja ezt a kérdést politikai nézőpontból elbírálni és főleg nem tartja helyesnek, hogy az ifjuságot ilyen kérdésekkel felígassák. Így nem lehet keresztény politikát csinálni, mondotta Bethlen. A kormány a parlament őszi ülészakán fogja beterjeszteni a mérnöki kamaráról szóló törvényjavaslatot és ezzel a mérnökök régi kívánsága nyer elintézését. Héjji Imre képviselő a borközműs sanyaru helyzetére hívta fel a miniszterelnök figyelmét. A borközműs alacsony az ára, míg a termelési költségek, a rézgalic, a szénkéreg és egyéb anyagok drágulása miatt annyira megnöttek, hogy **a szőlőgazdaság katasztrofálissá válhatik.** Bethlen elismerte ennek a kérdésnek rendkívüli fontosságát és annak a reményének adott kifejezést, hogy az utód államokkal meginduló gazdasági tárgyalások ezeket a bajokat is enyhíteni fogják.

Szántó Jenő alakította és jól festette meg az ilyen főurak nagy részét jellemző konfidens indiszkréciót. A szobaleány szerepében Tökés Anny járult hozzá a sima, összhangzó játékhoz. Az előadás mindenesetre megérdemelte volna a tömegesebb látogatottságot. (S—1.)

Heti műsor:

Fénteken: Utahi lány. Operett-bérlet. Péntek: Utahi lány. Operett-ujdonlás. B. bérlet. Szombat: Utahi lány. C. bérlet. Vasárnap d. u.: Vig-özvegy. Este: Utahi lány. A. bérlet.

Az **Utahi leány.** Sidney John, a Césák szerzőjének bájos zenéjű operettje, amely a budapesti Királyszínházban száz előadást ért — kerül színre hosszú próbák után, péntektől kezdve sorozatos előadásban az aradi színháznál. A darabot Jakabffy Dezső rendezte, Csányi Mátyás tanította be és egy pár szép betétet irt a szereplők részére. A szép új táncokat Sebestyén Jenő tanította be. A szerepeket Galetta, Balogh Böske, Halmos Mici, Madarász, Tökés, Inke, Novák Irén, Sebestyén Jenő, Selmeczy Miska, Faludy játszák. Az előadást a szerződötett 30 tagu katonazenekar kíséri.

Vasárnap délután: Vig özvegy. Vasárnap délután Lehár Ferenc világhírű operettje kerül színre a rendezés délutáni helyárrakkal.

Éjjeli előadás az aradi színházban. A nagyvárosi szokást, hogy felnőtteknek esteli előadásokat tartanak a fővárosi színházak, Aradon is bevezetik. Az első esti előadás premier lesz. Szerdán, 11-én esta 10 órakor színre kerül itt először: Csituly szívmec c. francia bohózat. A szellemes és pikáns bohózatban részt vesz az egész vigjáték személyzet.

Előkészületben: Csituly szívmec, Karenin Anna, Strindberg Maniorijó, Orpheus a pokolban teljesen Reinhardt fordításában és rendezésében.

Újból megnyílik a szegedi és debreceni színház. Budapest. A be-

zárt vidéki színházak közül a szegedi és a debreceni ismét megnyitották kapuikat. A debreceni színház vezető a városból ingyen fűtést és világítást fog kapni és ez tette lehetővé a válsággal küzdő színháza kapujának újból való megnyitását.

Weil Magda, Lepa Dóra, Zala Béla, Nicorescu Laurian nevei elégséges dokumentumok arra, hogy 10-én a Kulturpalotában tartandó koncert, melyet a Neuman-ház tüzkárosultjai és a tüzoltók javára dr. Marcus Mihály prefektus fővédnöksége alatt rendeznek, minden tekintetben elsőrangú művészi élvezetet nyújtson. A közönség, amellyel hogy komoly élvezetben lesz része, jótekonyságra is áldoz. A jegyeket a Bloch-cég árusítja.

Hogy áll a leu?

Oktober 5-én fizettek 100 lelért:

Bucuresti je	8.—
Parizban	7.80 frankot

Budapestben	1600 koronát
Newyorkban	60 centet
Brüsszelben	8.30 frankot.
Berlinben	1300 márkát
Belgrádban	41.25 dinárt.
Bécsben	45200 koronát
Zürichi paritás	3.27 frank

Koronázás előtt.

(Ingyenes vasúti utazás. — A tisztviselők fizetésrendezése.)

BUCURESTI. Tegnap délelőtt 11 órakor minisztertanács volt **Bratianu** Jonel miniszterelnök elnökletével. Az első tárgy az állami tisztviselők fizetésének rendezése és helyzetük könnyítése volt. **Bratianu** Vintila közölte, hogy törvényjavaslatot készít a tisztviselők eddig ki nem fizetett drágasági pótlékának rendezésére. Ezt a javaslatot legközelebb, még a koronázás előtt összeülő minisztertanács elé terjesztik. A kormány ezután az október 19-én megnyíló parlament rendkívüli ülészakának programjával foglalkozott. Az előterjesztendő törvényjavaslatok azonban még nincsenek megállapítva. A minisztertanács ezután meghallgatta a koronázással kapcsolatosan előterjesztett jelentéseket és a kapott újabb diszpozíciókra vonatkozólag folytattak tárgyalást, majd **Mosoiu** tábornok közlekedési miniszter számolt be a CFR. vezérigazgatóságának intézkedéseiről, amelyvel kapcsolatban a minisztertanács elhatározta, hogy a Bucuresti, Alba Iuliana (Gyulafehérvárra) utazók a koronázási ünnepségek alkalmával 75 százalékos utazási kedvezményt nyujt. Az összes meghívottak ingyen utaznak és a sajtó képviselői is, akiknek elhelyezéséről már most gondoskodás történt. A minisztertanács tudomásul vette, hogy a Franciaországot a koronázás alkalmával **Foch** marschal, és **Veygand** tábornok fogják képviselni. A külföldről érkező magas vendégeket a sinai Peles kastélyban fogják elhelyezni. (Rador.)

HIREK.

Nemzetközi bizottság

a magyar műkincsek védelmére

BUDAPEST. A Kisfaludy Társaság mai ülésén bemutatták az Oxfordi magyarbarát ligának a nemzetek szövetségéhez intézett memorandumát, amelyet a Magyarországtól elkapcsolt területek magyar műkincseinek védelme érdekében terjesztett fel a népszövetséghez. A memorandumban az angol liga erélyesen tiltakozik a vandál szoborrombolások ellen és felhívja a figyelmet arra, hogy a művészi értékű műemlékek megsemmisítése az egész emberiség kulturája elleni merénylet. Tekintettel arra, hogy három rombolás a baróságok tudtával történt, ezért a lekapcsolt területek műkincseinek védelmére nemzetközi védőbizottság felállítását javasolja.

— **Arad és a koronázás.** Holnap délután négy órára érkeztetve hivta össze dr. Robu János főpolgármester az aradi előkelőségeket, hogy megbeszéljék a koronázás aradi ünnepeinek programját.

— **Változás az Astra-gyár vezetésében.** Az aradi Astra-gyár vezetésében változás állott be. Káldy Jenő a Marta-gyár volt vezérigazgatója barátságos uton megvált a vállalatától és az Astra-gyárat a jövőben egyedül M. N. Schapira vezérigazgató vezeti, aki különben eddig is irányítója volt Bucurestiből az Astrának. Schapira vezérigazgató jelentős reorganizációkat vett tervbe Arad legnagyobb gyári vállalata körül.

— **Románia nem küld megbízottat Moszkvába.** Varsó. Csicserin, az orosz szovjet külügyi népbiztosa ma lti tárgyalta arról, hogy Románia és Lengyelország semlegességet tanúsítsanak a keleti kérdésben. Csicserin leszerelési konferenciát szeretett volna egybehívni Moszkvába, azonban ezt egyelőre nem tudta keresztülvinni. Lapjelentések szerint Románia aligha hajlandó mindaddig Moszkvába menni, amíg Oroszország végleg le nem mond Bessarabiáról.

— **Uj püspök.** Budapest. A dunánlneni evangélikus egyházkerület püspökválasztó szavazatainak felbontása után a szavazatok összegezésének elvégzésére kiküldött ötös bizottság Kiss István sámsonházi evangélikus lelkészt megválasztott püspöknek jelentette ki.

— **Magyarország és a keleti kérdés.** Budapest. Illetékes helyen kijelentették, hogy a török-görög diplomáciai konfliktus nem lehet befolyással a magyar politikára, mert a keleti kérdés nincsen olyan szoros összefüggésben középeurópa ügyeivel. S így a magyar diplomácia nem is fog foglalkozni ezzel a kérdéssel. (Rador.)

— **Kemal pasa Angorában.** Konstantinápoly. Musztafa Kemal pasa Angorába érkezett. A lakosság óriási lelkesedéssel vett részt a győztes hadvezér fogadtatásában. (Rador.)

— **A largai hid felépítése.** Bucuresti. A CFR. vasutigazgatóság közli, hogy a valea-largai vasuti hid új-jáépítési munkálatai október 10-én befejeződnek, amikor átadják a forgalomnak. (Rador.)

Botrány egy bécsi színházban.

(Lehár otthagya a tüntető zenekart.)

BÉCS. A szingizgatók szövetsége októberben a színészek fizetését csökkenteni akarta. A színészek azonban kijelentették, hogy ebben az esetben passzív rezisztenciába lépnek. Erre először a Theater an der Wienben volt eset, ahol maga Lehár Ferenc dirigálta a zenekart. A zenekar a legelső fortissimónál a lehető leghalkabban játszott tovább. Lehár Ferenc erre felállt és kijelentette, hogy a zenészek eljárása tüntetés ellene és a közönség ellen. Erre óriási kavargás keletkezett, az előadást félbeszakították és mintegy negyedóra hosszat szünetelt az előadás. Már várják a konfliktus rendezését.

BÉCS. A Theater an der Wienben történt botrány a következőképpen történt: Lehár Ferenc amikor látta, hogy a zenészek passzív rezisztenciával viselkednek, lekopogta az előadást, a karmesteri emelvényen a publikum felé fordult és a következőket mondotta:

— Hallatlan, hogy nem úgy játszanak, ahogy elő van írva! Ez ellen tiltakozom és az előadást nem folytatom!

Ezután a zenészekhez fordult a dirigáló komponista:

— Kérem, hogy az üzemi tanácsos urak forduljanak a közönséghez sérelmeikkel!

A közönség között erre nagy mozgás keletkezett, a karzatokról lerohantak. Lehár és a főrendező csak nagynehezen tudták megakadályozni.

— **Megszűnt budapesti lap.** Budapest. A Virradat című déli lap, a mely Friedrichék politikáját szolgáltatta három esztendőn keresztül, a mai nappal megszűnt.

— **A brassovi bajnokságon vereséget szenvedett birkozók vasárnap este fognak revansot venni ellenfeleiken.** Különösen a közép A) suly igérkezik igen érdekesnek, hol Vidával szemben dr. Hodor, Meigardt, Gelb, Antalfi és Marek áll. Nem szabad meglepedkezni azonban a légsulyról sem, melyben főképp az AMTE. és Toldi erős gárdája állnak ki a babéért (Jancsó és Germán fiúvérek, Bogsa—Vörös, Timisoara.) Értesülésünk szerint Zsilvölgy és Nagyvárad kivételesen nagyszámban képviseltetik magukat és így igen erős küzdelmek várhatók.

— **TAC—ATE.** barátságos mérkőzés vasárnap délelőtt fél 11 órakor az óvártéri pályán. Előzőleg Hercules—ATE. II.

— **Az AAC.** értesíti vivni szándékozó tagjait, hogy vivótanfolyamát f. hó 1-én Pellegrini mester vezetése mellett megkezdte. A tanfolyamon résztvenni szándékozók Pellegrini ur Zrinyi-utcai vivótermében a délutáni órákban jelentkezhetnek.

— **Átutalásokat jutányosan és pontosan eszközöl a Lloyd-Bank (Minorita-templommal szemben.)**

— **Csecsemő holttest a szalmában.** Az aradi államrendőrségnek ma délelőtt jelentették, hogy a Str. Pescariu (Halász-utca) 28. számú házban levő istálló szalmájában csecsemő holttestet találtak. Dr. Stauber Andor tisztiorvos és Versigán rendőrtiszt mentek ki a helyszínre. A vizsgálat megállapította, hogy a halál néhány órával azelőtt állt be és a csecsemőt valószínűleg élve tegnap este tették a szalma közé. A lelketlen anya után nyomoz a rendőrség

ni, hogy a zenészeket ne bántalmazák. Amikor a muzikusok vezetője, egy üzemi tanácsos tárgyalni akart Lehárral, ez azt válaszolta, hogy tárgyaljon a közönséggel, ne vele.

— **Mi köze a publikumnak ehhez?** — válaszolta erre az üzemi tanácsos.

— **Beszéljen csak a publikummal,** — válaszolta Lehár, — hadd tudja meg miért kellett ilyen magas helyért fizetni ezért a gyatra előadásért.

A közönség Lehárt kezdte eljeleníteni, mire az üzemi tanácsos kijelentette, hogy holnap az összes színházakban megkezdik a passzív rezisztenciát. Az előadást ezután tovább folytatták. A szingizgatók nem engednek álláspontjukból és kijelentették, hogy inkább bezárják színházukat, minthogy csődbe kerüljenek. Több színház anyagi helyzete annyira válságos, hogy aligha érik meg a tavaszt. A közönség csak azokat az előadásokat látogatja, amelyek a legjobb erőket foglalkoztatják. Az idegenek nagy tömegekben hagyják el Bécsot, ahol már számukra is megszűnt az olcsóság, mert a bécsi árak már régen átlépték a világpáritás árait. Az Operában Jericza Mária, Kurz Zelma, Piccaver Alfréd és Jerger lépnek fel, még sincsenek telt házak. A földszinten az Operában a legolcsóbb hely 125.000 korona.

— **Konstantin Palermóban.** Róma. Konstantin exkirály ma Palermóban családjával együtt partraszállott.

— **A bucaresti bankrablók.** Megírta az Aradi Közlöny, hogy izgalmas hajszá után sikerült letartóztatni Aradon Kis Lászlót, a bucaresti Banca Forestia betörőjét. Az államrendőrség tegnap letartóztatta Kis László feleségét, aki tudott a rablás elkövetéséről és megindult az eljárás Kis anyósa ellen is, akinél a rablott pénzből nagyobb összeget találtak meg házkutatás alkalmával. Ma délelőtt letartóztatta a rendőrség Berecz János rovottmultu egyént, aki részes volt a rablás végrehajtásában.

— **Rendőri hírek.** Joan G. Florean bucaresti kereskedő tegnap este 11 órakor az állomáson elveszített egy kékításkát fontos iratokkal. A megtaláló 500 lei jutalomban részesül, ha átadja a rendőrségen. — Dimitiescu Constantin bucaresti színházigazgató ma délelőtt 500 leit talált az utcán, igazolt tulajdonosa átveheti a rendőrségen.

— **Bezárták a Katalin-fürdőt.** A városi tanács ma foglalkozott az első kerületi előjáráságnak a Katalin-fürdő bezárására vonatkozó előterjesztésével, amely szerint a fürdő tulajdonosának nincs teelepengéje és rendelet nélkül nem folytathatja üzemét. A tanács az előterjesztés alapján elrendelte a fürdő bezárását. A rendelet foganatosítása végett a tanács áttette az ügy aktáit a rendőrségre.

— **Gép- és gyorsirás tanfolyam** megnyílik október 15-én elsőrendű tanerők vezetése mellett. Beiratkozás Bodnár József írógépvállalatánál, a főpostával szemben.

— **Poloskairást vállal Lovas lakástisztító.** Str. Oituz (Illés-u.) 30a

— **Osztrák gyermekek örökbefogadása.** Ma reggel hat órakor történt meg az aradi vasutállomáson azoknak az osztrák gyermekeknek átadása, akiket a nyáron módosabb falusi gazdáknál helyeztek el. Arad és Temes megye nagyobb községeiben találtak vendégszerető házakra az éhező osztrák gyermekek. Mintegy hatszáz fiu- és leánygyermeket adtak át ma reggel az osztrák részről küldött bizottságnak. A gyermekeket bőségesen ellátták ajándékokkal és így bocsájtották vissza hazájukba. Érdekes, hogy a falusi gazdák közül többen megszerették egyik másik osztrák gyermeket és örökbe fogadták. A gyermekek nagyobb része a környékbeli falvakban töltötte a nyarat és így Aradról csak 60 gyermek csatlakozott a hatalmas csoporthoz. Az osztrák bizottságnak dr. Hunyár Algernon árvaszéki ülnök és Martin igazgató adták át üdvözlő szavak kíséretében a gyermekeket.

— **ZWACK likörkülönlegességek,** — Unicum, Cacao Chouva, Cocktail, Yvette, Chypre, Gin, stb., stb. — városunkban ismét kaphatók, az eredeti békebeli s közismert minőségekben.

— **Megnyílt a „Femina“ női és férfi fehérneműszalon,** modern kézimunka és rajzterem. Mindennemű iparművészeti és divatcikkek, egész kelengyék a legfinomabb kivitelben megrendelhetők. Bul. Regina Maria 21., kapubejárat a dohánytözsde mellett.

— **Sebestyén Jenő tánciskolájában** (Krispin-ház, Deák Ferenc-u. 28.) a tanítás kezdők, haladók és felnőttek részére október 10-én megkezdődik. Beiratkozásokat még elfogad naponta 4—6-ig Str. Eminescu (Deák F.-u.) 28.

— **Isadora Duncan new-yorki kalandja.** Newyork. Miss Isadora Duncan, a világhírű táncosnőt, aki férjével, Jessen orosz íróval egy héttel ezelőtt Amerikába hajózott, a new-yorki rendőrség kikötői kirendeltsége nem engedte partraszállni. A táncosnőt és a férjét is őrizetbe vették. Azzal gyanúsítják őket, hogy titkos orosz bolsevista propaganda célból jöttek Amerikába.

LEGUJABB.

Megegyezés

LONDON. Konstantinápolyból jelentik, hogy egyrészt *Harrington* és a szövetségesek, másrészt *Izzed* pasa kemalista megbízott között a megegyezés létrejött és annak aláírását mára várják. Ugy hírlik, hogy a megegyezés a szövetségesek szeptember huszonharmadiki jegyzéke alapján jött létre. Eszerint a törökök csak a békekötés után vonulhatnak be Tráciába.

ATHÉN. A mudániai görög delegátusokat utasították, hogy semmiesetre se egyezzenek be a görögöknek Tráciából való kivonulásába. A görögök a tizenhét és tizennyolcadiki korosztályokat behívták.

LONDON. Mivel az athéni forradalmi bizottság előreláthatólag ellenséges magatartást tanúsít a mudániai megállapodásokkal szemben, Izzed kemalista megbízott azon óhajának adott kifejezést, hogy Görögországot szigorú rendszabályokkal kényszerítsék Trácia kiürítésére.

A trónörökös színházat épít

(Temesvári deputáció Bucuresztiben.)

A timisóarai (temesvári) színház ügye sok tervezgetés és látogatás után végre a megvalósulás stádiumába lépett. Feltűnően érdekes dolog az, hogy a felépítés mozgalmának nem kisebb ember, mint Károly román trónörökös állott az élére. A temesvári tudósítónk erről az érdekes jelenségről az alábbiakat írja:

Vasárnap reggel öt távirat érkezett Temesvárra. A táviratokat Károly trónörökös megbízásából adták fel. Egyforma szöveggel hívta Budapestre Georgeviciu Lucian főpolgármestert, Fülöp Béla szenátort, Szana Zsigmond vezérigazgatót, Szabó Pál magyar és Marcu Henri román színigazgatót. Bucuresztiben a szépművészeti intézet vezérigazgatója, Murgu tanár fogadta a meghívottakat, aki közölte velük, hogy Károly trónörökös személyes terve, hogy a Temesvárott élő nemzetiségeket legelső sorban is a színház kulturális kapcsolata révén egymáshoz közelebb hozza. Mikor ebben az ügyben a küldöttség Murgu tanárral a színház felépítésének alapelveiben is megállapodott, a tanár közölte velük, hogy Károly trónörökös délután fogadja a küldöttséget. A trónörökös, akinek a szépművészeti muzeumban külön dolgozó szobája van, itt fogadta a temesvári deputációt. Először Georgeviciu főpolgármester fejezte ki köszönetét azért, hogy a trónörökös a temesvári színház protektora akar lenni. Ennél a mondatnál közbeszólt Károly trónörökös:

— Nem pusztán protektora akar lenni, hanem sokkal több. Tevékeny részt kívánok venni ebben a kulturális munkában.

Miután Szana Zsigmond vezérigazgató referált a színházépítés pénzügyi oldaláról, Fülöp Béla szenátor kijelentette, hogy a terveket feltétlenül Károly trónörökös öhajainak respektálásával fogják elkészíteni.

— Ugy van! — felelte a trónörökös — a mai viszonyok között az a fő, hogy a színház tetszetős és magas feladatának betöltésére alkalmas legyen. Nem kell felesleges fényűzés. Kérem kedvéért majd el a terveiket.

Ezután a trónörökös még barátságosan elbeszélgetett a deputációval, majd egy meleg kézszorítással elbucuzott a temesváriaktól. A temesvári színházban egyéb ként háromnyelvű előadások lesznek és az ottani közönség körében nemzetiségre való tekintet nélkül igen jó hatást tett Károly trónörökös fölötté rokonzenves és kulturális szempontból valóban fejedelmi viselkedés.

Waldbauer — Kerpely vonós négyes tagjai: Kerpely Jenő (celló), Kornstein Egon (viola), Temesváry János (hegedű) és Freund Leo zongoraművész vasárnap este 8 órakor a Kulturpalotában kamarazeneestélyt tartanak. Műsor: Dohnányi: vonós hármas, Brahms: gordonkaszonóra sonáta, Mozart: zongora négyes. A 4-re megváltott jegyek a vasárnapi hangversenyen érvényesek. Jegyárusítást a Scherhag-cég

Itélkeznek az aradi tőzsdebiróság

Ítélet a Kling-Szücs kártérítési perben. — A tőzsdebiróság elutasította teljes egészében a keresetet.)

Arad kereskedői életében, jogászvilágában heteken keresztül vitatott ügy után tett pontot a Haráttay Bertalan elnökből, Funkelstein József és Bing János bírákból alakult tőzsdebiróság ma kihirdetett ítéletével. Már a tárgyalások során szokatlan érdeklődés nyilatkozott meg az ügy iránt, a határozás mindig oly nagyszámu volt, hogy az üléseket — a szokástól eltérően — a Kamara közgyűlési termében kellett megtartani. Érdeklődést és szokatlanságot kölcsönözött a pernek az a körülmény is, hogy a felperest egyszerre három ügyvéd is képviselte.

A keresetlevelet circa 700000 leji kártérítés iránt Kling Augustin elsási kereskedő képviselőjében dr. Baner Félix és dr. Lichtszus István ügyvédek még a nyár folyamán indították; az első tárgyaláson a tőzsdebiróság illetéktelennek monotta ki magát a kereset elbírálására, majd az ítéletábla ellentétes állásfoglalása folytán az ügy ismét a tőzsdebirósághoz került vissza érdemi elbírálás végett.

Keresetében a felperes azt adta elő, hogy a Szücs Pál cégtől 50 vagon burgonyát vásárolt Brassó teljesítési hellyel és azon célzattal, hogy a burgonyát exportálni fogja. Az ugynevezett exportpermisszket nem sikerült megszereznie, így azon határozott megállapodást létesítette az eladóval, hogy ez a burgonyát saját költségén Aradra hozza, itt fedett raktárban helyezi el addig, amíg a vevőnek sikerülni fog a szükséges permisszket beszerzése. A megállapodás létrejöttének igazolására a felperes tanut is megnevezte. A burgonya Aradon

zárt raktár helyett nyitott helyen lett elhelyezve és a felperes szerint ez a körülmény okozta a burgonya megromlását. Szücs képviselője, dr. Molnár Oszkár ügyvéd a Tőzsde ügyésze útján azzal védekezett, hogy Klinggel raktározási ügyletet egyáltalán nem létesített, a burgonya transzfálására vonatkozó műveletnél is csupán szivességből működött közre, egyébként ki volt zárva a nyitott helyen történő ideiglenes elhelyezés. A burgonyát Aradon a vevő saját embereivel kezeltette, őt sem szerződésből, sem a gondosság elmulasztásából eredő kártérítési kötelezettség nem terheli.

A tőzsdebiróság a legteljesebb bizonyítást folytatta le, melynek során a felperes tényállítással bizonyítást nem nyertek, ellenben a Szücs által produkált bizonyítékok teljes egészében igazolták Szücs védekezését. A bíróság a kereset számszerűségének bizonyításába egyáltalán nem bocsátkozott, a mai tárgyaláson kihirdetett ítéletével a felperest keresetével teljes egészében elutasította és kötelezte őt a mintegy 50,000 leji tőzsdei illeték és a perköltségek viselésére. Az ítélet indoklását Szücs védekezésének igazolása képezi. Mint érdekességet véljük megállapítani, hogy a bíróság 11 napi időköz alatt 5 tárgyalást tartott: olyan teljesítmény, melyért a legmesszebbmenő elismerés illeti a bíróságot és a jogügyi utkárokat.

Kling a polgári per folyamatba tétele után büntető uton is megkísérelte igényei érvényesítését. Az ítélet látható megnyugvást keltett és rehabilitált egy kereskedőt.

Éjszakai rablótámadás az aradi határban.

(Megtámadtak és leölték egy aradi gazdálkodót.)

Szerdán éjszaka vakmerő rablóvilkossági kísérlet történt az aradi határban. Kiss Mihály aradi gazdálkodót, aki a Simándi-ut 24. szám alatt lakik, éjjel tíz óra tájban egy vagy több ismeretlen egyén megtámadta és véresre verte. Zsebeit kiforgatták és eszméletlen állapotban otthagyták az országúton. Az esetről az Aradi Közlöny munkatársa ezeket jelenti:

Kiss Mihály gazdálkodó szerdán délután ment ki a tanyájára, amely Törnya és Szederhat között fekszik. Este kilenc órakor indult vissza Arad felé, lóháton. Amikor a vaksötétben a turai csárda és a Csálatelephöz közeli sertéshizlalda közötti utvonalon lovagolt, egészen váratlanul — azt sem tudta megállapítani, milyen oldalról — hirtelen erős ütést érzett a fején. Elszédült egy pillantra, de ideje se volt fölocsudolni, mert a következő pillanatban már lerángatták a lováról és ott ütötték, ahol érték. Összeszakították a ruháit, kiforgatták a zsebeit és miután semmi értékeset nem találtak nála, otthagyták heverni az utszélen.

Kiss, aki már ötvennyolc esztendő, törődött ember, éjjel fél-tizenkettőre vánszorgott be a városba, a lakására. Itt Kabdebó dr. vette ápolás alá. A fején, bordáján és a lábán súlyos sérüléseket szenvedett. Kiss Sándor, a meg-

támadott gazdálkodó fia, megtette a följelentést. A rendőrség érelyesen nyomoz a misztikus rablógyilkossági kísérlet esetében és a tett színhelyén már terepszemlét is tartott. Vakószínű az a fel-

tevés, hogy nem egy személy követte el a támadást, hanem többen. Arra is lehet következtetni, hogy a csálai bakonyba megint szervezett rablóbanda kezdte meg életveszélyes attackjait.

Szinigazgató és hírlapíró. Affér egy hírlapi közlemény miatt

Egyik kolozsvári délutáni lap tegnap reggel Aradra érkezett száma „Az aradi szinigazgató bünei” címen írt cikkében súlyos vádakkal illette Róna Dezső aradi szinigazgatót. Róna azt hitte, hogy a támadó cikket Seidner Imre, a megszünt Arad és Vidéke volt munkatársa írta és ezért tegnap délután az aradi korzón felelősségre yonta a hírlapíró. A felelősségre vonás meglehetősen agresszív módon történt és az izgalmas vita hevében a hatalmas természetű szinigazgató mellragadta a fiatal újságrót, sőt meg is ütötte. Közbelépők akadályozták meg az incidens további elfajulását.

A megbotránkozottat esethez csak annyit fűzünk hozzá, hogy Róna Dezső szinigazgatónak szám talan módja lett volna a cluji (kolozsvári) lap támadása miatt elégtételt szerezni és semmi sem enyhíti súlyosan elítélendő eljárását. Seidner Imre azonnal bejelentette megtámadtatását az aradi újságrók szervezetének, amely még tegnap este összeült, hogy a szinigazgató magáról megelégedett eljárásáért a kellő elégtételt megszerezze. A hivatalos eljáráson kívül, lovagias uton is folytatódott az ügy. Seidner Imre hírlapíró megbízottai Neidenbach Emil tanár és Savu Constantin lapszerkesztő utján elégtételt kért Róna Dezső szinigazgatótól, aki ma délután Seidner Imre megbízottai előtt sajnálkozását fejezte ki az általa meggon dolatlanul inscenált botrány miatt és bocsánatot kért a történetekért.

Az Aradi Újságrók Szervezete a következőket közli az incidensre vonatkozólag:

A sajnálatos, elítélendő inzultus után nyomban, Róna Dezső szinigazgató spontán elhatározásából az alábbi teljes elégtételt adó levelet intézte az aradi szervezet vezetőségéhez:

Az Aradi Újságrók Szervezet Tektetes Vezetőségének Aradon. Tektetes Vezetőség! A tegnapi napon egy sajnálatos hibát követtem el midőn felhevülésem és idegességemben egy hírlapíró meg sértettem. Nem akarom a tekintetes Vezetőség előtt hibámat kisebbíteni, méltóztassék figyelembe venni, a színháznál közvetlen előtte napi estén lefolyt kellemetlenségeket, amelyeket a zenekar idézett elő. Méltóztassék figyelembe venni, ha ilyen lelkiállapotban látom plakátokon a nevemet hirdetni,

hogy „Róna Dezső bünlajstroma”. Ilyen felhevült állapotban tévesen informáltak, hogy a nevezett cikk írója Seidner Imre ur, akit nem tagja a szervezetnek, mert ha erről nem így informálnak, akkor elégtételt a szervezethez folyamodtam volna. Azon hitben, hogy nem tagja a szervezetnek a véletlen találkozásom idézte elő felhevülésemet.

Tisztelettel kérem a tektetes szervezet, bocsássa meg nekem, hogy felhevülésemben a szervezet tagját és ezzel magát a szervezetet is megsértettem. Fontos érdekem, de érdeke az egész magyar. szinésznek is, hogy az újságrók-szervezet rokonszenvét és támogatását továbbra is megtartsa magának. Éppen azért kötelességemnek ismerem, hogy Seidner Imre hírlapíró urat az őt ért inzultus miatt megkövessem és vele, valmint az Aradi Újságrók Szervezetével szemben sajnálkozásomnak, illetve bocsánatkérésnek adjak kifejezést és kérem, hogy ezt megfelelő elégtételt elfogadni sziveskedjenek. Tisztelettel Róna Dezső szinigazgató.

- TÖZSDETÁVIRATOK -

Zürichi devizajelentések:				Aradi kurzusok:		
Oktober 5.	Nyitás	Zárlat	Tegnap	Oktober 5.	Mai	Tegnap
Berlin	0.25.50	0.25	0.27	Valuták:		
Amsterdam	—	207.90	207.50	Dollár	166	165
Newyork	535.25	535.25	536.—	Márka	10.—	10.—
London	2365.—	2368	2357	Szokol	5.10	5.15
Páris	40.80	40.87	40.62	Dinár	2.10	2.—
Milano	22.85	22.87	22.85	Fr. frank	12.70	12.70
Prága	17.65	17.85	17.50	M. korona	7.—	6.50
Budapest	0.22.—	0.22.—	0.21.50	Kifizetések:		
Zágráb	—	1.875	1.925	Budapest	14.50	14.75
Varsó	—	0.06	0.06	Bécs	450	450
Bécs	0.0075	0.0075	0.0075	Berlin	—85	—90
bélyeg	0.00875	0.00875	0.00875	Prága	5.80	5.10

A budapesti devizaközpont árfolyamai:			Bucuresti kurzusok:		
Oktober 5.	Mai	Tegnap	Oktober 5.	Mai	Tegnap
Napoleon	9400	9400	Márka	9.25—9.50	10.50
Dinár	32—33.60	31.20—32.80	Fr. frank	12.75—12.80	12.80
Amsterdam	970—995	970—995	Sv. frank	30.50—31.50	31.—
Bukarest	15—16	15—16	Szokol	5.05—5.10	5.10
Kopenhága	—	—	Dinár	1.90—1.95	1.95
Krisztiania	—	—	Dollár	164—165	165.—
London	11125—11425	11125—11425	Osztr. kor.	26.—27.50	28
Berlin	1.20—1.40	1.30—1.50	M. korona	7.25—7.50	7.28
Milano	105—110	105—110	Kifizetések:		
Páris	190—195	190—195	Páris	12.46	12.40
Prága	79—83	78—82	London	725	720.—
Stockholm	663—678	663—678	Newyork	164.50	165.—
Zürich	470—485	470—485	Milano	7.05	7.07
Bécs	8.20—8.30	8.20—8.30	Zürich	31.—	31.—
Szófia	—	—	Prága	5.31	5.18
Zágráb	8—8.40	7—8.20	Bécs	22.25	0.22
Newyork	2500—2575	2500—2575	Berlin	8.25	8.50
Varsó	30—31	30—31	Budapest	7.—	7.—

Közgazdaság.

A keleti valuták javulása.

A mai valutapiacra meglepő a keleti valuták emelkedése, amely nagyon csekély volt ugyan, de azt a következtetést lehet levonni belőle, hogy a pénzpiac nem aggódik a boszporuszi háborúnak a Balkánra való áttérése miatt. A jugoszláv korona esett ugyan egy keveset Zürichben, de Budapesten és Aradon is javult. A lei is emelkedett Párisban aminek következtében Romániában esett a frank ára. Bár a keleti valuták javulása a keleti helyzet tisztulását is jelentheti, mi még nem látjuk teljesen elsimítotttnak a bonyodalmakat és úgy a politika terén, mint a valutapiacra nem tartjuk alkalmasnak az időt arra, hogy a mai javulásból messzebbmenő következtetéseket vonjunk le a keleti valuták részére.

A magyar korona ma Zürich-

ben szintén emelkedett és a nyugati értékeknél is némi szilárdabb irányzat mutatkozott. A dináron kívül csak a dollár és a márka vesztett értékéből. A márka a mai zárlatnál leesett az eddigi legmélyebb pontjára.

= Budapesti értéktőzsde nyitás (okt. 5.) Salgó 76000, Rima 14200, Kőszén 143000, Angol-magyar 2000 Államvasut 40000, Izzó 44000, Schlick 7600, Urikány 61000, Baróti 4000, Lipták 6100, Brassói 27000.

Budapesti értéktőzsde zárlat (okt. 5.) Magyar hitel 8200, Osztrák hitel 1275, Salgó 72000, Rima 14100, Déli vasut 8000, Államvasut 39500, Kohó 46500, Atlantika 6900, Ganz 605000, Kőszén 140000, Papir 5600, Nasic 58000, Szlávia 4675, Országos fa 10400, Földhitel 6600, Viktória 55000, Angol-magyar 2525, Leszámitoló 2200, Izzó 43000, Fegyver 40500, Schlick 7300, Láng 13600 Urikány 61000, Baróti 3700, Lipták 5625, Brassói 28500, Cukor 143000, Beocsini 50000, Kereskedelmi hitel 1050.

= A tüzifa Magyarországon. Budapestről jelentik: Az erdő- és faügyek országos kormánybiztosa a közszükségleti célra igénybeveendő tüzifára megállapított tájékoztató árat helyett a következő egység árat állapította meg: egy normálvagon (10.000 kg.) kemény hasáb-tüzifa ára 36.000, kemény vegyes tüzifa ára 35.000, kemény dorogtüzifa ára 33.500 korona.

Mozi.

* Az Apolló színházban csütörtökön volt a bemutatója a „Félszemű szörnyeteg” című öt felvonásos Napoleon korabeli drámának. Napoleon kora évszázadok múlva is hálás anyag marad az irodalom számára, színessége és mozgalmassága pedig különösen a filmfelvételek anyagnyújtására predesztinálja. Guillaume tábornok markáns alakja, különös, szinte borzadályos és mégis vonzó egyénisége Emil Jannings megjátékozásában ezer színt kapott művésztének széles skálájából. Ezt a jelet érzékíteni szinte a művészet egy elképzelhetetlen tökéletességére van szükség és Emil Jannings úgy rajzolta ezt az önmagába hullott lelket, ezt a fél ember, fél állatot, aki a szépségnek és a legkegyetlenebb emberi büszkeségnek testet öltött alakját kívánja az érzéki báju spanyol nemes asszonyban, hogy tökéletesben nem lehet. És a „Félszemű szörnyeteg” a világ számára tökéletes Grandseigneure, Napoleon első tábornoka, aki katonai babérokra áhítozik. A rendezés a legfinomabb stílusban adja vissza Napoleon korát s annak tökéletes jellemzését nyújtja.

* „Sándor Mátyás” utolsó fejezete az Urániában. A Gaumont filmgyár rendezői művészetének csúcspontján ragyogtatja meg „Sándor Mátyás” kalandos történetét utolsó részében, amelynek pénteken lesz a bemutatója. Ujra a legszebb, legvadabb szépségű tájak keretében jut el a pointig „Sándor Mátyás” meséje. Sándor Mátyás eleget tesz szent fogadalmának és legrettenetesebb bosszújával sújt le a két főcinkosra, hogy boldoggá tegye Pétert és Szávát. Sándor Mátyás boldogságot áraszt maga körül, csak ő marad örök vándora a múlt sötét emlékeinek. Az utolsó rész két napig szerepel az Urániában.

A szerkesztésért: **KÁROLY JÓZSEF** felel. Cenzurat: **Dr. RÓMUL MAGER.**

Faszakmában

irodai és külső munkában jár-tas fiatal hivatalnok, ki nagyobb vállalatnál működött.

állást keres.

Cím Kelet hírlapiroda. 1925/1

Gazdálkodásra alkalmas, Str. Gen.Coanda (Borona-u.) 45.sz.

ház eladó

nagy telekkel, istálló, kocsiszin és disznóóllal felszerelve. Ugyanott szalma, nagy kazal hereszéna, polyva és törek eladó. 12434

Női és gyermekruhák, kosztümök, női és gyermekruhák, kötények és **intézeti ruhákban nagy választék** olcsó árak mellett **Katona Imre cégnél** Piata Avram Ianou (Szabad-ság-ter) és Strada Corvia (Hunyadi-utca) sarak. 4584

